

POKAZATELJI SIROMAŠTVA I SOCIJALNE ISKLJUČENOSTI U 2021.

Anketa o dohotku stanovništva istraživanje je na kojem se temelji izračun pokazatelja siromaštva i socijalne isključenosti za Republiku Hrvatsku. Provedba Ankete usklađena je s uredbama EU-a i Eurostatovom metodologijom propisanima za istraživanje EU-SILC (*Statistics on Income and Living Conditions*). Istraživanje SILC, na razini EU-a, obvezatno je istraživanje i referentni izvor podataka za praćenje statistike dohotka, siromaštva i socijalne isključenosti. Istraživanje provode sve zemlje članice redovito u godišnjoj periodici.

Zbog izvanrednih okolnosti tijekom 2021. prouzročenih pandemijom bolesti COVID-19 Državni zavod za statistiku suočio se s teškoćama u prikupljanju podataka za istraživanje EU-SILC. Prilagodba novonastaloj situaciji te djelomično ublažavanje teškoća omogućeno je produljenjem vremena za prikupljanje podataka, ali i telefonskim anketiranjem tzv. metodom CATI uz uobičajeno anketiranje metodom CAPI i dolaskom anketara u kućanstvo.

Pokazatelji se temelje na konceptu relativnog siromaštva, koji uzima u obzir raspoloživi dohodak kućanstva, broj članova u kućanstvu (veličinu kućanstva) i distribuciju dohotka unutar populacije. Osnovni je pokazatelj stopa rizika od siromaštva. To je postotak osoba koje imaju raspoloživi ekvivalentni dohodak ispod praga rizika od siromaštva. Stopa rizika od siromaštva ne pokazuje koliko je osoba stvarno siromašno, nego koliko njih ima dohodak ispod praga rizika od siromaštva. Prag rizika od siromaštva postavljen je na 60% od srednje vrijednosti (medijana) ekvivalentnoga raspoloživog dohotka svih osoba.

Prema podacima Ankete, stopa rizika od siromaštva u 2021. iznosila je 19,2%.

Prag rizika od siromaštva u 2021. za jednočlano kućanstvo iznosio je 36 461 kunu na godinu, dok je za kućanstvo s dvije odrasle osobe i dvoje djece mlađe od 14 godina iznosio 76 568 kuna na godinu.

1. KLJUČNI POKAZATELJI SIROMAŠTVA I SOCIJALNE ISKLJUČENOSTI U 2021.

Stopa rizika od siromaštva, %	19,2
Osobe u riziku od siromaštva ili socijalne isključenosti, %	20,9
Osobe u teškoj materijalnoj i socijalnoj deprivaciji (sedam ili više stavki), %	3,5
Osobe koje žive u kućanstvima s vrlo niskim intenzitetom rada, %	7,5
Prag rizika od siromaštva, kune	
Jednočlano kućanstvo	36 461
Kućanstvo s dvije odrasle osobe i dvoje djece	76 568
Stopa rizika od siromaštva prije socijalnih transfera, %	
Socijalni transferi nisu uključeni u dohodak	24,2
Mirovine i socijalni transferi nisu uključeni u dohodak	40,3
Stopa rizika od siromaštva određena prema 2012., %	8,2
Prosjek raspoloživog dohotka po kućanstvu, kune	117 340
Prosjek ekvivalentnoga raspoloživog dohotka, kune	66 793

Pokazatelj **Osobe u riziku od siromaštva ili socijalne isključenosti** odnosi se na one osobe koje su u riziku od siromaštva ili su u teškoj deprivaciji ili žive u kućanstvima s niskim intenzitetom rada. Prema tom pokazatelju za 2021., u Republici Hrvatskoj u takvu je položaju bilo 20,9% osoba.

Stopa teške materijalne i socijalne deprivacije prikazuje postotak osoba koje žive u kućanstvima koja si ne mogu priuštiti najmanje sedam od trinaest stavki materijalne i socijalne deprivacije i u 2021. iznosila je 3,5%.

Pokazatelj **Osobe koje žive u kućanstvima s vrlo niskim intenzitetom rada** odnosi se na one osobe (u dobi od 0 do 64 godine) koje žive u kućanstvima čiji je intenzitet rada manji od 0,2 i u 2021. iznosio je 7,5%.

Usporedba osnovne stope rizika od siromaštva i **stope rizika od siromaštva prije socijalnih transfera** pokazuje da izuzimanje socijalnih transfera iz dohotka utječe na povećanje postotka osoba koje su u riziku od siromaštva s osnovnih 19,2% na stopu od 24,2%. Ako se iz dohotka izuzmu i socijalni transferi i mirovine, tada stopa rizika od siromaštva iznosi 40,3%.

Stopa rizika od siromaštva određena prema pragu rizika od siromaštva iz 2012. jest pokazatelj koji uzima u obzir promjene u troškovima života i izračunana je na temelju deflacioniranog praga rizika od siromaštva iz 2012. Ta je stopa u 2021. iznosila 8,2% i upućuje na manji broj osoba u riziku od siromaštva u 2021. u odnosu na 2012., kada je stopa rizika od siromaštva iznosila 20,4%.

Prosjek raspoloživog dohotka po kućanstvu iznosio je 117 340 kuna u 2021., dok je **prosjek ekvivalentnoga raspoloživog dohotka** iznosio 66 793 kune.

2. STOPA RIZIKA OD SIROMAŠTVA I OSOBE U RIZIKU OD SIROMAŠTVA ILI SOCIJALNE ISKLJUČENOSTI PREMA HR_NUTS 2021. - HR NUTS 2

%

	Republika Hrvatska	Panonska Hrvatska	Jadranska Hrvatska	Grad Zagreb	Sjeverna Hrvatska
Stopa rizika od siromaštva	19,2	27,0	18,1	11,6	18,5
Osobe u riziku od siromaštva ili socijalne isključenosti	20,9	28,6	19,9	13,3	19,8

Veličina uzorka na kojem je provedena Anketa u 2021., pribavlja podatke za izračun statistički pouzdanih pokazatelja na razini Republike Hrvatske te na nižim prostornim razinama: četiri prostorne jedinice za statistiku 2. razine – Panonsku Hrvatsku, Jadransku Hrvatsku, Grad Zagreb i Sjevernu Hrvatsku.

Stopa rizika od siromaštva za Panonsku Hrvatsku iznosila je 27,0%, za Jadransku Hrvatsku 18,1%, za Grad Zagreb 11,6% i za Sjevernu Hrvatsku 18,5%.

Pokazatelj Osobe u riziku od siromaštva ili socijalne isključenosti za Panonsku Hrvatsku u 2021. iznosio je 28,6%, za Jadransku Hrvatsku 19,9%, za Grad Zagreb 13,3%, a za Sjevernu Hrvatsku 19,8%.

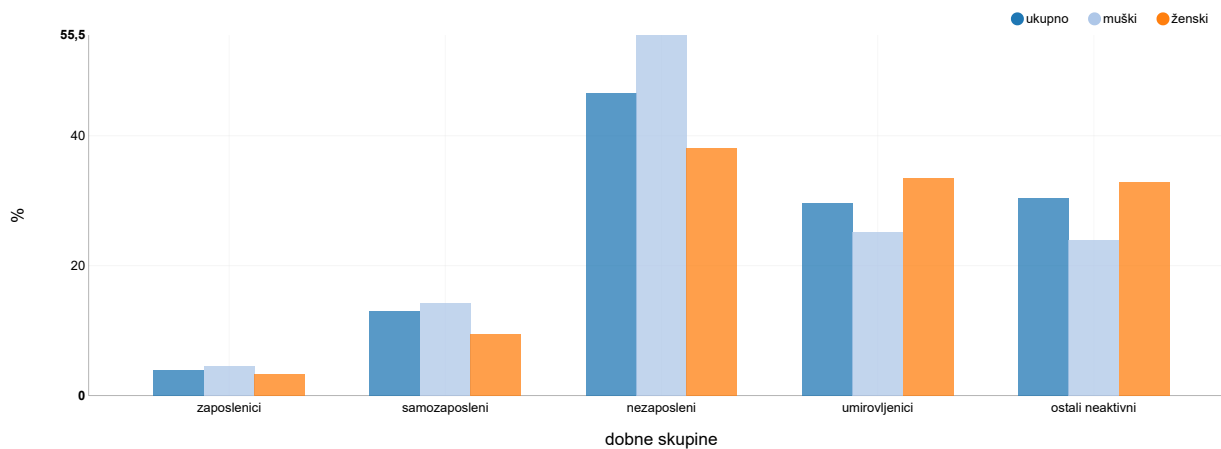
3. STOPA RIZIKA OD SIROMAŠTVA PREMA DOBI I SPOLU U 2021.

%

Dobne skupine	Ukupno	Muški	Ženski
Ukupno	19,2	17,2	21,1
0 – 17 godina	17,1	15,8	18,5
18 – 24 godine	15,0	13,6	16,5
25 – 54 godine	13,1	13,9	12,3
55 – 64 godine	21,7	19,9	23,4
65 ili više godina	32,4	25,9	37,0

Stopa rizika od siromaštva prema dobi i spolu u 2021. najviša je bila u osoba u dobi od 65 ili više godina te je iznosila 32,4%. U toj je dobnoj skupini razlika prema spolu najveća te je stopa rizika od siromaštva u žena iznosila 37,0%, a u muškaraca 25,9%. Najniža je stopa rizika od siromaštva bila u osoba u dobi od 25 do 54 godine i iznosila je 13,1%. U muškaraca te dobi iznosila je 13,9%, a u žena 12,3%.

G-1. STOPA RIZIKA OD SIROMAŠTVA PREMA DOBI I SPOLU 2021.

4. STOPA RIZIKA OD SIROMAŠTVA PREMA NAJČEŠĆEM STATUSU U AKTIVNOSTI I SPOLU U 2021.

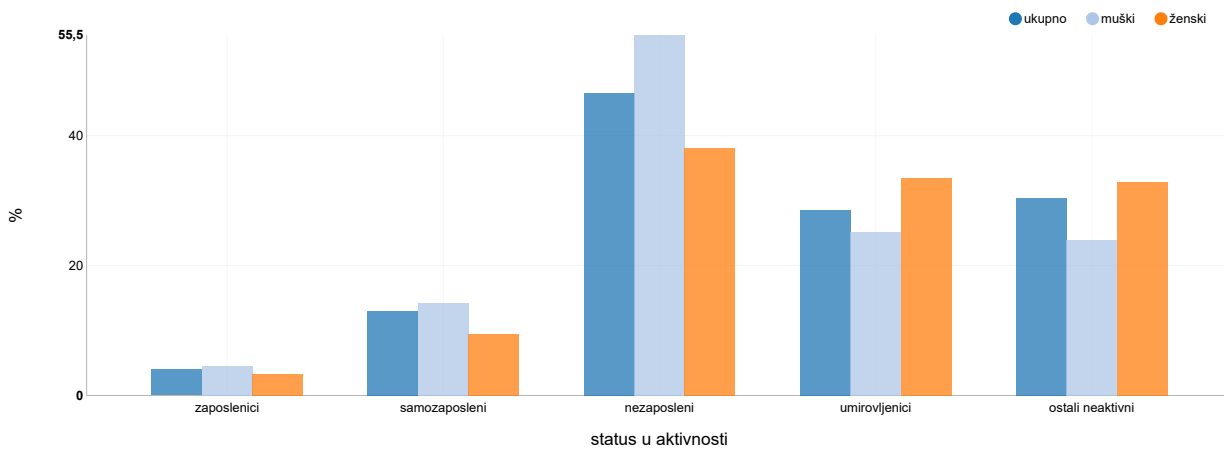
%

Status aktivnosti	Ukupno	Muški	Ženski
Rade	4,9	5,9	3,7
Zaposlenici	4,0	4,6	3,3
Samozaposleni	13,0	14,3	9,5
Ne rade	32,5	30,7	33,8
Nezaposleni	46,6	55,7	37,9
Umirovljenici	29,7	25,1	33,5
Ostali neaktivni	30,4	24,0	32,9

Stopa rizika od siromaštva prema najčešćem statusu u aktivnosti izračunana je za osobe u dobi od 18 ili više godina. Najčešći status aktivnosti osobe jest onaj u kojem je osoba provela najmanje sedam mjeseci u referentnom razdoblju.

U 2021. stopa rizika od siromaštva prema najčešćem statusu u aktivnosti bila je najviša za nezaposlene osobe i iznosila je 46,6%. Za nezaposlene muškarce iznosila je 55,7%, a za nezaposlene žene 37,9%. Stopa rizika od siromaštva prema najčešćem statusu u aktivnosti bila je najmanja za zaposlenike, 4,0%. Za žene je iznosila 3,3%, a za muškarce 4,6%.

G-2. STOPA RIZIKA OD SIROMAŠTVA PREMA NAJČEŠĆEM STATUSU U AKTIVNOSTI I SPOLU U 2021.

5. STOPA RIZIKA OD SIROMAŠTVA PREMA TIPU KUĆANSTVA U 2021.

%

Kućanstva bez uzdržavane djece	23,8
Jednočlano kućanstvo	47,4
Muškarci	35,0
Žene	54,3
Jednočlano kućanstvo, osoba mlađa od 65 godina	33,9
Jednočlano kućanstvo, osoba u dobi od 65 ili više godina	55,3
Dvije odrasle osobe	25,2
Dvije odrasle osobe, obje mlađe od 65 godina	18,8
Dvije odrasle osobe, barem jedna u dobi od 65 ili više godina	29,0
Dvije ili više odraslih osoba	18,1
Tri ili više odraslih osoba	11,5
Kućanstva s uzdržavanom djecom	15,1
Jedan roditelj s jednim ili više uzdržavane djece	37,5
Dvije odrasle osobe s jednim djetetom	10,4
Dvije odrasle osobe s dvoje djece	10,1
Dvije odrasle osobe s troje ili više djece	22,8
Dvije ili više odraslih osoba s uzdržavanom djecom	14,2
Tri ili više odraslih osoba s uzdržavanom djecom	14,7

Stopa rizika od siromaštva prema tipu kućanstva izračunana je za kategorije kućanstava bez uzdržavane djece i s uzdržavanom djecom.

U kućanstvima bez uzdržavane djece najviše stope rizika od siromaštva u 2021. bile su u jednočlanim kućanstvima, i to u onima koje čine osobe u dobi od 65 ili više godina, 55,3%, te u onima koje čine žene, za koje je stopa rizika od siromaštva iznosila 54,3%.

U kategoriji kućanstava s uzdržavanom djecom najviše stope rizika od siromaštva prisutne su u kućanstvima koja čine jedan roditelj s uzdržavanom djecom, za koje je stopa rizika od siromaštva iznosila 37,5%, i u kućanstvima s dvije odrasle osobe s troje ili više djece, za koje je stopa rizika od siromaštva iznosila 22,8%.

6. STOPA RIZIKA OD SIROMAŠTVA PREMA INTENZITETU RADA KUĆANSTVA U 2021.

%

Kućanstva bez uzdržavane djece	
Vrlo niski intenzitet rada (0 – 0,2)	66,6
Niski intenzitet rada (0,2 – 0,45)	34,9
Srednji intenzitet rada (0,45 – 0,55)	10,2
Visoki intenzitet rada (0,55 – 0,85)	1,6
Vrlo visoki intenzitet rada (0,85 – 1)	1,6
Kućanstva s uzdržavanom djecom	
Vrlo niski intenzitet rada (0 – 0,2)	79,6
Niski intenzitet rada (0,2 – 0,45)	46,9
Srednji intenzitet rada (0,45 – 0,55)	26,2
Visoki intenzitet rada (0,55 – 0,85)	5,2
Vrlo visoki intenzitet rada (0,85 – 1)	3,1

Stopa rizika od siromaštva prema intenzitetu rada kućanstva izračunana je za kategorije kućanstva bez uzdržavane djece i s uzdržavanom djecom za osobe u dobnoj skupini od 0 do 59 godina.

U 2021. stopa rizika od siromaštva prema intenzitetu rada kućanstva najviša je za kućanstva s vrlo niskim intenzitetom rada te za kućanstva s uzdržavanom djecom i iznosila je 79,6%, a za kućanstva bez uzdržavane djece iznosila je 66,6%. Vrlo niski intenzitet rada odnosi se na situaciju u kojoj osobe žive u kućanstvima u kojima nitko ne radi ili radi vrlo malo, odnosno radno sposobni članovi rade do 20,0% od ukupnog broja mjeseci u kojima su mogli raditi u referentnom razdoblju.

7. POKAZATELJI MATERIJALNE DEPRIVACIJE U 2021.

Postotak osoba koje žive u kućanstvu koje:	
- ne mogu si priuštiti adekvatno grijanje u najhladnijim mjesecima, %	5,7
- ne mogu si priuštiti tjedan dana godišnjeg odmora izvan kuće, %	42,1
- ne mogu si svaki drugi dan priuštiti obrok koji sadržava meso, piletinu, ribu ili vegetarijanski ekvivalent, %	5,6
- ne mogu podmiriti neočekivani financijski izdatak, %	46,5
- kasne s plaćanjem obveza (stambenoga kredita, najamnine, računa za režije ili potrošačkoga kredita), %	16,6
Mogućnost spajanja kraja s krajem, %	
- vrlo teško	7,8
- teško	19,5
- s malim poteškoćama	43,5
- uglavnom lako	22,3
- lako	5,4
- vrlo lako	1,6
Stopa materijalne i socijalne deprivacije, %	8,4

Materijalna i socijalna deprivacija odnosi se na pokazatelje koji upućuju na materijalne uvjete koji utječu na kvalitetu života kućanstava i osoba.

Prema podacima Ankete u 2021., bilo je:

- 5,7% osoba koje žive u kućanstvima koja si ne mogu priuštiti adekvatno grijanje u najhladnijim mjesecima
- 42,1% osoba koje žive u kućanstvima koja si ne mogu priuštiti tjedan dana godišnjeg odmora izvan kuće za sve članove svoga kućanstva
- 5,6% osoba koje žive u kućanstvima koja si ne mogu priuštiti obrok koji sadržava meso, piletinu, ribu (ili vegetarijanski ekvivalent) svaki drugi dan
- 46,5% osoba koje žive u kućanstvima koja ne mogu podmiriti neočekivani financijski izdatak iz vlastitih sredstava (2 750 kuna)
- 16,6% osoba koje žive u kućanstvima koja su u posljednjih 12 mjeseci zbog financijskih teškoća kasnila s plaćanjem obveza (stambenoga kredita, najamnine, računa za režije ili potrošačkoga kredita)
- 7,8% osoba živi u kućanstvima koja vrlo teško spajaju kraj s krajem, 19,5% osoba koje žive u kućanstvima koja teško spajaju kraj s krajem, a 43,5% osoba koje žive u kućanstvima koja spajaju kraj s krajem s malim teškoćama. Najmanji postotak osoba (1,6%) živi u kućanstvima koja vrlo lako spajaju kraj s krajem.

Stopa materijalne i socijalne deprivacije prikazuje postotak osoba koje žive u kućanstvima koja si ne mogu, isključivo zbog financijskih razloga, priuštiti najmanje pet od trinaest stavki materijalne i socijalne deprivacije. Stopa materijalne i socijalne deprivacije u Republici Hrvatskoj u 2021. iznosila je 8,4%.

8. OSTALI POKAZATELJI SIROMAŠTVA U 2021.

Nejednakost distribucije dohotka – kvintilni omjer (S80/S20)	4,8
Ginijev koeficijent	29,2
Relativni jaz rizika od siromaštva, %	26,6
Raspršenost oko praga rizika od siromaštva, %	
40-postotni prag	7,6
50-postotni prag	12,7
70-postotni prag	26,4
Stopa rizika od siromaštva prema statusu stanovanja, %	
Stanar	31,3
Vlasnik ili stanuje besplatno	18,9

Kvintilni omjer (S80/S20) jest pokazatelj dohodovne nejednakosti koji mjeri odnos između petoga i prvoga kvintila distribucije dohotka, tj. odnos ukupnoga ekvivalentnog dohotka 20,0% stanovništva s najvećim dohotkom i ukupnoga ekvivalentnog dohotka 20,0% stanovništva s najmanjim dohotkom. U 2021. taj je pokazatelj iznosio 4,8, što znači da je 20,0% stanovništva s najvišim ekvivalentnim raspoloživim dohotkom primalo 4,8 puta veći dohodak od 20,0% stanovništva s najnižim ekvivalentnim raspoloživim dohotkom.

Ginijev koeficijent jest mjera nejednakosti raspodjele dohotka i u 2021. iznosio je 29,2%. Kad bi postojala savršena jednakost (tj. kad bi svaka osoba primala jednaki dohodak), tad bi Ginijev koeficijent iznosio 0%. Što je vrijednost bliža 100%, to je dohodovna nejednakost veća.

Relativni jaz rizika od siromaštva jest razlika između praga rizika od siromaštva i medijana ekvivalentnog dohotka osoba koje su ispod praga rizika od siromaštva te je u 2021. iznosio 26,6%.

Raspršenost oko praga rizika od siromaštva prikazuje postotak osoba koje su u riziku od siromaštva u slučaju kada je prag rizika postavljen na 40%, 50% i 70% medijana ekvivalentnog dohotka. Stopa rizika od siromaštva u 2021. iznosila je 7,6% ako je prag postavljen na 40% medijana, 12,7% ako je prag postavljen na 50% medijana i 26,4% ako je prag postavljen na 70% medijana ekvivalentnog dohotka.

Prema statusu stanovanja stopa rizika od siromaštva u 2021. bila je veća za stanare i iznosila je 31,3%, nego za vlasnike stana, za koje je iznosila 18,9%.

Usporedba između više pokazatelja siromaštva za zemlje EU-a i Republiku Hrvatsku za 2021. nije prikazana zbog toga što podaci za neke zemlje EU-a nisu raspoloživi.

METODOLOŠKA OBJAŠNENJA

Izvor podataka

Pokazatelji siromaštva za Republiku Hrvatsku prikazani u ovom Priopćenju izračunani su iz podataka prikupljenih Anketom o dohotku stanovništva koja je provedena u 2021. (ADS 2021.) Anketa je godišnje istraživanje koje se provodi na uzorku slučajno izabranih privatnih kućanstava. Prema metodologiji ne obuhvaćaju se institucionalna kućanstva (domovi, zatvori, bolnice za trajni smještaj osoba i slično) te populacija otoka koji čine specifičnu prostornu cjelinu zbog manje dostupnosti, osim otoka koji su mostom povezani s kopnom (Krk, Čiovo, Vir, Murter i Pag).

Anketom se prikupljaju podaci o bruto i neto dohotku kućanstava i svih članova kućanstava, podaci o obrazovnom statusu osoba, statusu u aktivnosti i zaposlenosti, brizi o vlastitom zdravlju i najmlađim članovima kućanstava, podaci o financijskome i materijalnom statusu kućanstava te podaci o ostalim aspektima životnih uvjeta kućanstava. Anketa o dohotku stanovništva uvedena je u statistički sustav Republike Hrvatske u 2010. i usklađena je s uredbama EU-a i Eurostatovom metodologijom propisanima za istraživanja EU-SILC (*Statistics on Income and Living Conditions*). Istraživanje SILC, na razini EU-a, obvezatno je istraživanje i referentni izvor podataka kojim se omogućuje praćenje i usporedivost statistike dohotka, siromaštva i socijalne isključenosti.

Prikupljanje podataka i utjecaj pandemije bolesti COVID-19

Podaci Ankete prikupljaju se intervjuiranjem izabranih kućanstava metodom CAPI, tj. za unos podataka upotrebljava se prijenosno računalo odnosno elektronički upitnik. Anketiranje kućanstava na terenu provode posebno obučeni anketari.

S obzirom na izvanrednu situaciju vezanu za pandemiju bolesti COVID-19, Državni zavod za statistiku poduzima potrebne mjere za sprečavanje širenja zaraze te se anketiranje kućanstava u 2021. obavljalo ne samo tzv. metodom CAPI nego i tzv. metodom CATI.

Rad anketara organizira Državni zavod za statistiku koji prikupljene podatke kontrolira, obrađuje i tabelira. Rezultati se objavljuju na godišnjoj razini.

Referentna razdoblja na koja se odnose podaci definirana su vrstom podataka koji se prikupljaju. Referentno razdoblje za podatke o dohotku, koji su najvažniji dio ovog istraživanja, jest prethodna kalendarska godina te je stoga za anketu ADS 2021. referentno razdoblje podataka o dohotku 2020. Za ostale podatke referentno razdoblje različito je, npr. prethodni mjesec od trenutka anketiranja, prethodnih šest mjeseci, trenutačno, prethodnih 12 mjeseci itd.

Prema Zakonu o službenoj statistici (NN, br. 25/20.), zajamčena je tajnost svih podataka koje ispitanici daju o sebi i članovima svoga kućanstva. Prikupljeni podaci upotrebljavaju se isključivo za statističke svrhe i objavljuju u agregiranom obliku.

Definicije

Kućanstvo je svaka obiteljska ili druga zajednica osoba koje zajedno stanuju i zajednički troše svoje prihode za podmirivanje osnovnih životnih potreba (stanovanje, hrana i drugo). Kućanstvom se smatra i svaka osoba koja živi sama (jednočlano kućanstvo).

Ukupan raspoloživi dohodak kućanstva jest ukupan novčani neto dohodak koji je primilo kućanstvo i svi njegovi članovi u referentnom razdoblju, tj. u prethodnoj godini. Ukupan dohodak obuhvaća dohodak od nesamostalnog rada, dohodak od samostalnog rada, dohodak od imovine, mirovine, socijalne transfere te ostale novčane primitke koje kućanstvo prima od osoba izvan kućanstva.

Ekvivalentni raspoloživi dohodak računa se tako da se ukupan raspoloživi dohodak kućanstva podijeli s ekvivalentnom veličinom kućanstva izračunanom prema modificiranoj OECD-ovoj ljestvici, prema kojoj se nositelju kućanstva dodjeljuje koeficijent 1, svakoj drugoj odrasloj osobi u kućanstvu od 14 godina i starijoj osobi koeficijent 0,5, a djeci mlađoj od 14 godina koeficijent 0,3. Postupak se primjenjuje zbog određivanja ravnomjernijeg udjela svakog člana kućanstva u stjecanju zajedničkog prihoda.

Prag rizika od siromaštva utvrđuje se tako da se za sva kućanstva izračuna ekvivalentan dohodak po članu kućanstva. Zatim se utvrđuje srednja vrijednost (medijan) distribucije dohotka i 60% od izračunane srednje vrijednosti čini prag rizika od siromaštva. Osobe čiji je dohodak ispod praga u većem su riziku od siromaštva od ostalih, ali ne žive nužno u oskudici. Prag rizika od siromaštva iskazuje se u kunama.

Stopa rizika od siromaštva kao standardni pokazatelj jest postotak osoba koje imaju ekvivalentan raspoloživi dohodak ispod praga rizika od siromaštva.

Stopa rizika od siromaštva određena prema pragu rizika od siromaštva 2012. jest postotak osoba čiji je ekvivalentan raspoloživi dohodak u 2021. ispod praga rizika od siromaštva 2012. usklađenoga sa stopom inflacije.

Osobe u riziku od siromaštva ili socijalne isključenosti jest pokazatelj koji čine osobe (postotak osoba u ukupnoj populaciji) koje su u riziku od siromaštva ili u teškoj materijalnoj i socijalnoj deprivaciji (oskudici) ili žive u kućanstvu s vrlo niskim intenzitetom rada.

Stopa rizika od siromaštva prije socijalnih transfera izračunava se tako da se pri definiranju dohotka izuzmu socijalni transferi te mirovine. Pokazatelj se upotrebljava u kombinaciji s osnovnom stopom rizika od siromaštva radi mjerenja utjecaja socijalnih transfera na rizik od siromaštva.

Nacionalna klasifikacija statističkih regija 2021. (HR_NUTS 2021. – HR NUTS 2) statistički je standard koji se primjenjuje za prikupljanje, upisivanje, obradu, analizu i diseminaciju podataka regionalne statistike prema razinama prostorne podjele Republike Hrvatske. Prostorne jedinice za statistiku 2. razine jesu: Panonska Hrvatska, Jadranska Hrvatska, Grad Zagreb i Sjeverna Hrvatska.

Panonska Hrvatska obuhvaća sljedeće županije: Bjelovarsko-bilogorsku, Virovitičko-podravsku, Požeško-slavonsku, Brodsko-posavsku, Osječko-baranjsku, Vukovarsko-srijemsku, Karlovačku i Sisačko-moslavačku.

Jadranska Hrvatska obuhvaća sljedeće županije: Primorsko-goransku, Ličko-senjsku, Zadarsku, Šibensko-kninsku, Splitsko-dalmatinsku, Istarsku i Dubrovačko-neretvansku.

Grad Zagreb zasebna je statistička regija 2. razine.

Sjeverna Hrvatska obuhvaća sljedeće županije: Međimursku, Varaždinsku, Koprivničko-križevačku, Krapinsko-zagorsku i Zagrebačku.

Stopa rizika od siromaštva prema najčešćem statusu u aktivnosti izračunana je za osobe u dobi od 18 i više godina prema najčešćem statusu aktivnosti u referentnom razdoblju. Najčešći status aktivnosti osobe jest onaj status u kojem je osoba provela najmanje sedam mjeseci u referentnom razdoblju.

Intenzitet rada kućanstva jest odnos između ukupnog broja mjeseci u kojima su svi radno sposobni članovi kućanstva radili u referentnom razdoblju i ukupnog broja mjeseci koje su ti isti članovi kućanstva teoretski mogli raditi u tome istom razdoblju. Radno sposobna osoba jest osoba u dobi od 18 do 64 godine, s time da se isključuju studenti u dobnoj skupini između 18 i 24 godine i osobe koje su prema statusu aktivnosti u mirovini, osim osoba koje primaju obiteljsku mirovinu te neaktivne osobe koje su u dobnoj skupini od 60 do 64 godine, a žive u kućanstvima u kojima je glavni izvor dohotka mirovina.

Intenzitet rada definira se kao: vrlo niski (0 – 0,2), niski (0,2 – 0,45), srednji (0,45 – 0,55), visoki (0,55 – 0,85) i vrlo visoki (0,85 – 1). Vrlo niski intenzitet rada odnosi se na kućanstva u kojima niti jedan član kućanstva ne radi ili radi vrlo malo odnosno radno sposobni članovi rade 20,0% i manje od 20,0% ukupnog broja mjeseci u kojima su mogli raditi u referentnom razdoblju.

Udržavano dijete uključuje sve osobe mlađe od 18 godina te osobe u dobi od 18 do 24 godine koje žive s barem jednim roditeljem i ekonomski su neaktivne.

Kućanstva koja nisu u mogućnosti priuštiti si tjedan dana godišnjeg odmora izvan kuće odnosi se na ona kućanstva koja svim svojim članovima ne mogu priuštiti, isključivo iz financijskih razloga, odlazak na tjedan dana godišnjeg odmora izvan doma. Odmor kod prijatelja ili rodbine, odmor s besplatnim smještajem ili odmor u vlastitoj vikendici, kući za odmor i sl. smatra se odlaskom na godišnji odmor. Ako barem jedan član kućanstva iz financijskih razloga nije u mogućnosti otići na godišnji odmor, smatra se da je cijelo kućanstvo u nemogućnosti otići na godišnji odmor. Ako kućanstvo posuđuje novac od banke, prijatelja, rodbine i sl. kako bi platilo odlazak na godišnji odmor, smatra se kao da je plaćeno iz vlastitih sredstava.

Kućanstva koja nisu u mogućnosti priuštiti si svaki drugi dan obrok koji sadržava meso, piletinu, ribu ili vegetarijanski ekvivalent odnosi se na ona kućanstva koja si ne mogu isključivo iz financijskih razloga priuštiti obrok koji sadržava meso, piletinu, ribu ili vegetarijanski ekvivalent svaki drugi dan.

Kućanstva koja nisu u mogućnosti platiti neočekivani financijski izdatak odnosi se na ona kućanstva koja nisu u mogućnosti podmiriti neočekivani financijski izdatak isključivo iz vlastitih sredstava bez dodatnog zaduživanja. Neočekivani financijski izdatak jest mjesečni iznos praga rizika od siromaštva za samačko kućanstvo u prethodnoj godini te je za 2021. iznosio 2 750 kuna. Pod dodatnim zaduživanjem podrazumijeva se da kućanstvo ne treba tražiti financijsku pomoć od drugih (banke, prijatelja i sl.) te da ne dolazi u pitanje podmirivanje tekućih redovnih izdataka. Neočekivani financijski izdatak podrazumijeva, npr. izdatak za popravak nekoga izvanrednoga kvara u stanu ili zamjenu nekoga trajnog dobra i sl.

Kašnjenje s plaćanjem obveza (stambenoga kredita, najamnine računa za režije ili potrošačkoga kredita) podrazumijeva postotak osoba koje žive u kućanstvima koja su u posljednjih 12 mjeseci neku od navedenih financijskih obveza platila nakon dana njezina dospijeca odnosno dospijeca računa na naplatu, isključivo zbog financijskih teškoća. Plaćanje stambenoga kredita ili najamnine odnosi se na stan u kojem kućanstvo živi. Računi za režije podrazumijevaju račune za struju, vodu, plin, grijanje, odvoz smeća i ostale račune koji su povezani sa stanom u kojem kućanstvo živi. Iznimku čine računi za telefon (fiksni i mobilni), koji se ne smatraju računom za režije u ovom pokazatelju.

Sposobnost spajanja kraja s krajem sposobnost je kućanstva da redovito podmiruje uobičajene i nužne izdatke s obzirom na ukupni dohodak svih članova kućanstva. Sposobnost kućanstva podijeljena je u šest razina prema kojima se kućanstvo izjašnjava: vrlo teško, teško, s malim teškoćama, uglavnom lako, lako i vrlo lako.

Stavke materijalne i socijalne deprivacije jesu:

- 1) kašnjenje s plaćanjem najamnine, računa za režije, stambenoga kredita ili potrošačkoga kredita
- 2) nemogućnost kućanstva da svim članovima priušti tjedan dana godišnjeg odmora izvan kuće
- 3) nemogućnost kućanstva da si priušti obrok koji sadržava meso, piletinu, ribu ili vegetarijanski ekvivalent svaki drugi dan
- 4) nemogućnost kućanstva da podmiri neočekivani financijski trošak
- 5) nemogućnost pristupa internetskoj vezi
- 6) nemogućnost kućanstva da si priušti automobil
- 7) nemogućnost kućanstva da si priušti adekvatno grijanje u najhladnijim mjesecima
- 8) nemogućnost kućanstva da zamijeni dotrajali namještaj
- 9) nemogućnost osobe da zamijeni dotrajalu odjeću novom
- 10) nemogućnost osobe da si priušti dva para prikladno nosive obuće
- 11) nemogućnost osobe da potroši manji iznos novca svaki tjedan za sebe
- 12) nemogućnost osobe da se redovito bavi nekom slobodnom aktivnošću
- 13) nemogućnost osobe da se okupi s prijateljima/obitelji barem jedanput na mjesec uz piće ili obrok

Relativni jaz rizika od siromaštva jest razlika između praga rizika od siromaštva i medijana ekvivalentnog dohotka osoba koje su ispod praga rizika od siromaštva, a izražena je kao postotak od praga rizika od siromaštva.

Status stanovanja kućanstva definira se u odnosu na stambenu jedinicu u kojoj je kućanstvo živjelo u vrijeme provođenja Ankete, odnosno na njihov status vezano za taj stan. U tom smislu razlikuje se status vlasnika stana i status stanara. Status vlasnika stana podrazumijeva kućanstva čiji su članovi vlasnici ili suvlasnici stana u kojem žive, bez obveze ili s obvezom otplate stambenoga kredita ili obvezom otkupa stana, ili stanari koji ne plaćaju najamninu za stan u kojem žive. Status stanara podrazumijeva ona kućanstva koja plaćaju punu (tržišnu) najamninu ili sniženu najamninu.

Nacrtni i veličina uzorka

Anketa o dohotku stanovništva jest istraživanje na panelnom uzorku slučajno izabranih privatnih kućanstava. Panelni uzorak podrazumijeva da izabrana kućanstva ostaju u uzorku četiri uzastopne godine te se tako ponovno anketiraju. Okvir za izbor uzorka stanova nastanjenih privatnim kućanstvima u 2021. temeljio se na podacima Popisa stanovništva, kućanstava i stanova u Republici Hrvatskoj 2011. godine. Ukupni uzorak činilo je 11 746 kućanstava. U izabranom uzorku za 2021. uspješno je anketirano 8 088 kućanstava, a stopa odgovora na razini kućanstva iznosila je 72,87%.

Kratice

ADS	Anketa o dohotku stanovništva
CAPI	računalno potpomognuto anketiranje
CATI	računalno potpomognuto telefonsko anketiranje
COVID-19	bolest prouzročena koronavirusom
EU	Europska unija
EU-27	Europska unija (27 zemalja članica)
Eurostat	Statistički ured Europske unije
HR_NUTS 2021. – NUTS 2	Nacionalna klasifikacija statističkih regija 2021. – statističke regije 2. razine
NN	Narodne novine
OECD	Organizacija za ekonomsku suradnju i razvoj

Objavljuje Državni zavod za statistiku Republike Hrvatske, Zagreb, Ilica 3, p. p. 80.

Telefon: (+385 1) 48 06 111
Novinarski upiti: press@dzs.hr

Odgovorne osobe:

Dubravka Rogić-Hadžalić, načelnica Sektora demografskih i društvenih statistika
Lidija Brković, glavna ravnateljica

Priredili:

Hrvoje Žagmeštar i Dražen Ferić

MOLIMO KORISNIKE DA PRI KORIŠTENJU PODATAKA NAVEDU IZVOR.

Služba za odnose s korisnicima i zaštitu podataka

Informacije i korisnički zahtjevi
Telefon: (+385 1) 48 06 138, 48 06 154
Elektronička pošta: stat.info@dzs.hr

Pretplata publikacija
Telefon: (+385 1) 48 06 115
Elektronička pošta: prodaja@dzs.hr